

21. marts 2024 • DBE

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om opkrævning af underholdsbidrag og forskellige andre love (Ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten og om forældelse af underholdsbidrag m.v.)

Ældre Sagen takker for muligheden for at afgive høringssvar på ovennævnte lovforslag. Ældre Sagens nedenstående kommentarer retter sig udelukkende til de foreslåede ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Indledningsvis skal vi bemærke, at langt størstedelen af de foreslåede ændringer generelt er for vidtgående og rummer alt for stor risiko for unødvendige indgreb i sårbare menneskers grundlæggende rettigheder i en presset hverdag på plejecentre og i hjemmeplejen. Ældre Sagen er kraftigt imod dele af lovforslaget og kan således ikke bakke op om lovforslaget i sin helhed.

Det fremgår af forslaget, at det samlet vurderes at balancere hensynet til borgerens retssikkerhed over for hensynet til omsorgspersonalets arbejdsvilkår samt at sikre en "effektiv tids- og ressourceudnyttelse". Ældre Sagen er uenig i denne antagelse om balance. Vi vurderer, at balancen er fuldstændig ubalanceret til fordel for arbejdsvilkår og effektiv tids- og ressourceudnyttelse og på bekostning af svækkede menneskers ret til omsorg.

Hermed følger Ældre Sagens generelle og overordnede kommentarer til grundlaget for lovforslaget:

Lovforslaget lægger op til alt for vidtgående indgreb i det enkelte menneskes grundlæggende rettigheder

Ældre Sagen anerkender, at der er behov for løbende at forholde sig til og revidere reglerne i servicelovens kapitel 24 om magtanvendelse. Men det foreliggende lovforslag fremstår med en historieløshed, hvor man har glemt, hvilken virkelighed vi kom fra som samfund i forbindelse med ophøret af institutionsbegrebet i 1998 i forbindelse med overgangen fra bistandslov til servicelov. Selvbestemmelsesretten og retssikkerheden for svækkede mennesker skulle styrkes, og ophævelsen af institutionsbegrebet blev set som et skridt på vejen mod inklusion af mennesker med handicap – herunder af svækkede ældre som fx er ramt af svær demens.

Det er klart og paradoksalt, at det i nogle tilfælde kan være helt nødvendigt at anvende tvang og magt for at undgå omsorgssvigt. Men det er lige så klart, at brug af magt er sidste udvej, som der også står i indledningen til servicelovens gældende regler om magt-anvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten: "Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk indsats." Menneskerettigheder gælder naturligvis også ift. mennesker med nedsat funktionsevne, som har brug for omsorg.

Lovforslaget lægger op til vidtgående lempelser, hvor man fremover kan udsætte mennesker med fx svær demens for flere magtanvendelser. Forslaget begrænser dermed yderligere den enkeltes selvbestemmelse og frihed, og i Ældre Sagen ser vi det som et stort tilbageskridt og en markant forringelse af den enkeltes retssikkerhed, som er svært foreneligt med regeringens udspil til ældrereform (januar 2024) og de politiske ambitioner om at skabe rammer for mere selvbestemmelse. Lovforslaget er et tydeligt eksempel på, at omsorgen for og pleje af mennesker med demens ikke fungerer i dag. Retorikken i lovforslaget afspejler et syn på mennesker i plejeboliger og i botilbud som værende farlige og til besvær. Det syn er med til at fordreje vurderingen af behovet for tvangsregler.

Der lægges i lovforslaget op til en institutionspræget tankegang, hvor det skal være nemmere for kommuner og andre aktører at "effektivisere" og bruge magt og tvang i den forbindelse. Frem for at bruge pædagogiske og andre faglige metoder lempes muligheden for at bruge tvang. Brug af magt og tvang bliver dermed på bekostning af faglighed, menneskerettigheder og den enkeltes liv og værdighed.

Brug af rette faglige kompetencer skal altid gå forud for magt og tvang

Fremfor at lempe brugen af magt bør der i stedet være en fokuseret indsats for at sikre, at plejehjem og botilbud besidder de rette faglige kompetencer, og at der er tilstrækkeligt med faglært personale med forstand på fx demens og anden nedsat psykisk funktionsevne og håndteringen heraf. Gang på gang ser vi desværre, at ældre med demens svigtes og ikke får den nødvendige faglige hjælp, omsorg og pleje. Ved at bruge de rette faglige værktøjer til at nedbringe konflikter og højne trivslen for den enkelte, kan der skabes trivsel for fællesskabet til gavn for alle beboere i et plejehjem eller botilbud.

Hvis der lempes på muligheden for at anvende magt i det foreslåede udkast til lovforslaget, vil det fremover blive sværere at identificere de faglige svigt, som vi har set flere eksempler på. Det bør derfor klart fremgå af loven, at det til stadighed må og skal være den stærke faglighed og kendskabet til det enkelte menneskes personlighed og nedsatte funktionsevne, som skal styrkes fremfor at lempe brugen af magt.

Processen omkring revisionen af magtanvendelsesreglerne har været lukket

Det er Ældre Sagens opfattelse, at Social- og Boligministeriet har haft en lukket proces omkring revisionen af magtanvendelsesreglerne. Ældre Sagen har således alene været inddraget i form af en enkelt workshop tilbage i foråret 2023. Vi har ikke været inddraget i form af dialog om de konkrete ændringer af lovgivningen, hvilket vi er uforstående overfor. Ikke mindst fordi vi under processen har stillet vores ekspertise og viden om svækkede ældre til rådighed.

Lovforslaget mangler anvisninger på implementeringen af reglerne

Regler og retsgarantier på papir er aldrig en garanti for hverken retssikkerhed eller retsbeskyttelse i praksis. Derfor er det helt afgørende, at der følges op med en grundig og fortløbende implementering og oplæring, så det enkelte menneskes rettigheder sikres.

Der nævnes imidlertid intet i forslaget om, hvordan kommunale sagsbehandlere samt plejepersonale, pædagogisk personale og andre faggrupper skal lære at anvende de nye regler, som lemper adgangen til at anvende magt. Ældre Sagen skal derfor kraftigt opfordre til, at lovforslaget tydeligt angiver, at der skal følges op med en klar og tydelig plan for løbende pædagogisk undervisning i anvendelsen af reglerne, så det sikres, at alle både nuværende og kommende ansatte på området kender til det samlede regelsæt, og så det sikres, at magtanvendelse i praksis ikke går videre end formålet. I denne forbindelse skal vi også henvisne til, at ældreområdet er præget af mange ufaglærte, som ikke kan forventes at have forhåndsviden på området.

Hermed følger Ældre Sagens bemærkninger til flere af lovforslagets enkelte dele:

Det Socialfaglige Nævn bør sammensættes med socialfaglige, sundhedsfaglige og velfærdsteknologiske kompetencer

Ældre Sagen bifalder umiddelbart, at der etableres et socialfagligt nævn, der fremover skal afgøre magtanvendelsessager. Vi har dog en række bemærkninger til nævnets sammensætning og kompetence.

Det fremgår, at nævnet skal bestå af en dommer som formand samt en repræsentant for DH og en repræsentant for KL. Ældre Sagen mener, at et *socialfagligt* nævn bør besidde *socialfaglige* kompetencer og ekspertise, så det sikres, at der i de konkrete sager er forsøgt at løse problematikker med de rette socialfaglige, pædagogiske og andre faglige indsatser. Der bør desuden også være sundhedsfaglige eksperter i et sådan nævn. Ikke mindst fordi forståelsen for problemstillinger, der udspringer af funktionsnedsættelser, tilsiger det.

Lovforslaget lægger op til udvidet brug af velfærdsteknologi, og nævnet skal tage stilling til anvendelse af velfærdsteknologi, og konkrete teknologiske løsninger og offentliggøre udtalelser herom. Det er derfor helt afgørende, at nævnet besidder de rette teknologiske kundskaber og viden om datasikkerhed mm. Den foreslåede konstruktion af nævnet forekommer at være for snæver til at kunne varetage opgaven. Ældre Sagen mener således ikke, at nævnets sammensætning sikrer kompetence til at kunne afgive principielle udtalelser om velfærdsteknologi. Det bør derfor overvejes at supplere nævnet med fagkyndig viden om velfærdsteknologi, så Det Socialfaglige Nævn ikke kommer til at stå som afsender på udtalelser med faglige elementer, som nævnet ikke besidder.

Ældre Sagen mener desuden, at det er bekymrende, at nævnet skal have kompetence i sager om flytning uden samtykke. Der er tale om yderst indgribende sager, hvor det er afgørende for den enkeltes retssikkerhed, at afgørelsen træffes af en myndighed, der er uvildig, og hvor KL derfor ikke medvirker ved beslutningen. Vi mener derfor, at Familieretshuset fortsat bør have afgørelseskompetencen i disse sager.

Lempelse af regler om registrering og indberetning forringer retssikkerheden

Ældre Sagen anerkender, at det er vigtigt til stadighed at have et fokus på at begrænse unødvendig dokumentation og dermed frigive hænder til gavn for den enkelte.

Ældre Sagen mener dog, at forslaget udgør en alvorlig forringelse af både retssikkerhed og retsbeskyttelse af personer med alvorlig funktionsnedsættelse med behov for hjælp. Efter vores opfattelse er det helt afgørende for den enkelte ældres retssikkerhed, at alle magtanvendelser, hvor den ældre viser tegn på at modsætte sig, registreres og dokumenteres som hidtil. Under hensyntagen til den enkelte ældres retssikkerhed er vi bekymrede over forslaget om at minimere registreringer og indberetninger. Vi er derfor imod den grad af lempelse, som lovforslaget lægger op til.

Efter vores opfattelse kan registrering og indberetning ikke blot ses som uforholdsmæssigt bureaukrati. Vedtagelsen af servicelovens første samlede sæt regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten hvilede på et grundigt udvalgsarbejde om psykisk handicappedes retssikkerhed. Af forarbejderne til L 195 1998-99 (3.3.8) fremgår det tydeligt, hvad formålet med registrering og indberetning er. Registrering var tænkt som forudsætning for refleksion og læring for at undgå fremtidig magtanvendelse, og indberetning var tænkt som kontrol fra og sparring med relevante myndigheder ved indgreb i grundlæggende rettigheder.

Dokumentation i form af registreringer og indberetninger kan forebygge magtanvendelser ved, at fokus bevares på pædagogiske værktøjer og faglighed generelt. Der er de seneste år sket en ganske omfattende stigning i antallet af indberetninger. Det fremgår af Social- og Boligstyrelsens hjemmeside, at der på handicapområdet er tale om mere end en fordobling fra 5.551 til 13.127 indberetninger. På demensområdet har stigningen været fra 2.655 i 2019 til 3.447 i 2022. De markante stigninger kan betyde, at registreringer ikke bruges til den nødvendige læring med fokus på at forebygge magtanvendelser.

Vi skal i denne forbindelse også henlede opmærksomheden på, at der formentlig er mørketal mht. magtanvendelser, som aldrig bliver registreret og indberettet. Det kan skyldes manglende viden blandt personale. Men i praksis ser vi ofte en direkte tilside-sættelse af reglerne, hvor flere plejehjem opererer med mere eller mindre "kreative" løsninger med døråbnere, uden at der er truffet konkret afgørelse. Dermed er mange plejehjem i praksis konstant aflåst for hovedparten af beboerne med den indskrænkning af privatlivet, som aflåsningen medfører for den enkelte.

Kamerakig samt lyd- og bevægelsesmonitorering skal være sidste udvej

Vi er opmærksomme på, at brugen af kamera kan være den bedst egnede løsning i visse situationer. Men mindsteindgrebsprincippet skal altid overholdes. Vi mener, at velfærdsteknologi kan være relevant i omsorgen og plejen, hvis teknologi anvendes velovervejet generelt og konkret, og at beslutninger om anvendelse tager udgangspunkt i respekten for menneskerettigheder, uanset funktionsevne.

Efter vores opfattelse skal der altid foretages en konkret og individuel vurdering af, om det er nødvendigt at ty til en så kontroversiel løsning som kameraovervågning. Det er utrygt for os alle, hvis vi ikke ved, hvornår vi bliver filmet. Hvis eller når sådanne løsninger anvendes, skal den enkeltes ret til privatliv i størst mulig grad sikres.

Ældre Sagen mener, at brug af kamerakig både kan være i strid med principperne for behandling af personoplysninger jf. GDPR art. 5 og med retten til respekt for privatliv jf. EMRK art. 8. Dette bør efter vores opfattelse belyses nærmere ved inddragelse af eksperter på området ved Institut for Menneskerettigheder. Efter vores opfattelse er der langt mindre indgribende muligheder for at kigge ind til en beboer end ved brug af kamera. Vi er derfor uenige i argumentation i lovforslaget.

Det forekommer i øvrigt ganske gammeldags og utidssvarende, at løsninger med kamerakig skrives direkte ind i lovens § 128 b. Ikke mindst fordi den teknologiske udvikling formentlig overhaler overvågningsteknologier med brug af kamera og lyd. Det er i dag muligt at anvende sensorbaserede løsninger, som også omtales i lovforslaget, hvor den enkelte ikke kan ses eller høres, men hvor teknologien sender beskeder til personalet om behovet for hjælp. Det bør således fremgå af loven, at mindre indgribende løsninger altid skal være afprøvet, inden der gribes til overvågning med kamera eller lyd.

Vi er desuden bekymrede for, om kommunerne formår at foretage den nødvendige afvejning af, om brug af kamera i den konkrete situation er nødvendig. Vi er også bekymrede for, om accept af brugen af kamera vil føre til generelle tilladelse som et led i effektivisering af ressourcer. Tilladelse til brug af kamera eller lyd skal således altid være et led i hensynet til det enkelte menneske og ikke en generel tilladelse fx på et helt plejehjem. I Ældre Sagen hører vi, at der i dag er plejehjem, som anvender kamerakig for at effektivisere ressourceforbruget i nattetimerne. Effektivisering må efter vores opfattelse aldrig ske på bekostning af den enkeltes retssikkerhed og menneskerettigheder.

Efter vores opfattelse skal det som altovervejende udgangspunkt ikke være tilladt, at kameraet foretager optagelser. Optagelser skal alene ske efter forhåndsgodkendelse af Det Socialfaglige Nævn og må alene ske for at kunne anvendes som led i læring og for at målrette den faglige indsats i særlige tilfælde.

Endelig mener vi, at brug af teknologi i form af kamera og lyd kan give en falsk tryghed. Derfor er det afgørende nødvendigt, at man bibeholder et fagligt blik for behovet for overvågningen, og at overvågning ikke kan stå alene.

Epilepsialarmer bør ikke være undtaget fra magtanvendelsesreglerne

Mange epilepsialarmer har indbygget kamera og mikrofon og har dermed karakter af at være overvågning. Denne form for teknologi bør sidestilles med andre kameraløsninger og dermed være omfattet af reglerne om magtanvendelse. Vi henviser til vores argumentation ovenfor om kamerakig.

Vi bliver bekymrede, når vi kan læse i bemærkningerne (til nr. 18), at anvendelse af bl.a. epilepsialarmer, som kan "registrere borgerens puls, åndedræt, rystelser, bestemte bevægelser eller lyde m.v.", ikke skal være omfattet af servicelovens regler om magtanvendelse. Begrundelsen angives at være, at "epilepsialarmer m.v. er redskaber, der alarmerer om en potentiel helbredsskadelig tilstand, hvorfor anvendelsen ikke bør vurderes som et indgreb i selvbestemmelsesretten." Vi mener, at argumentationen afspejler en fejlagtig opfattelse af, hvad et indgreb i retten til respekt for privatliv er, jf. EMRK artikel 8. Selvom betingelserne for indgreb i artikel 8, stk. 2 muligvis vil være opfyldt, er det misvisende at påstå, at der ikke er tale om privatlivsindgreb.

Nedlæggelse af Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi og udvidet mulighed for anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi er for ukonkret

Ældre Sagen er opmærksom på, at Rådet selv lægger op til at skulle nedlægges. Vi mener imidlertid, at der er behov for at have et vedvarende fagligt fokus på brugen af teknologi. Ikke mindst i en tid, hvor den teknologiske udvikling buldrer derudaf. Det er helt afgørende, at der anvendes de teknologier, som giver den største gavn for den enkelte. Der er behov for viden om teknologier og et samlet overblik over anvendelsen, fordele, ulemper og datasikkerhed. Det er derfor helt afgørende, at der sikres en organisering af enten Det Socialfaglige Nævn eller andet sted, hvor der samles fagligt stærk ekspertise og skabe gennemsigtighed omkring velfærdsteknologi, datasikkerhed mv.

Ældre Sagen mener desuden, at der er tale om en for ukonkret lempelse af reglerne ved alene at lade beslutningen, om hvilke former for velfærdsteknologi der kan anvendes, være op til den siddende minister.

Anvendelse af Stofseler m.v. til positionering kan være fornuftigt

Ældre Sagen bifalder umiddelbart ændringen om, at der efter en faglig vurdering kan anvendes stofseler til at positionere siddestillingen i fx en kørestol. Vi er enige i, at stofseler til positionering i en kørestol oftest ikke er et udtryk for anvendelse af magt, men et udtryk for fagligt at sikre den optimale siddestilling. Det kan således være ganske fornuftigt at lempe reglen om anvendelse af stofseler.

Der bør dog indsættes en klar og udtømmende liste i lovbestemmelsen over, hvilke typer af hjælpemidler og seler der lovligt kan anvendes.

Særlige døråbnere indskrænker den personlige frihed

Ældre Sagen mener, at forslagene om døråbnere og aflåsninger indskrænker den enkeltes frihed og selvbestemmelsesret, og vi mener derfor, at forslagene er for vidtgående.

Forslagene vidner om et ønske om en mere institutionaliseret tilgang, hvor det enkelte plejehjem eller botilbud kan være helt aflåst. Det er vores opfattelse, at behovet for at skabe ro og mindske konflikter kan opnås med de rette faglige kompetencer og et fokus på at skabe hjemlighed, som bør gå forud for aflåsninger af døre.

Udvidede muligheder for fastholdelse mv, herunder fastholdelse af hensyn til andre (som på demensområdet) er bekymrende indgreb i personlig frihed

Lovforslaget lemper muligheden for, at den enkelte kan udsættes for flere fastholdelser end efter nugældende regler. Der er tale om væsentlige indgreb i den personlige frihed på grundlag af retligt vage kriterier: ”adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende”. Derfor kan Ældre Sagen ikke tilslutte sig forslaget.

Vi mener, at det er bekymrende, at man i så kraftig grad udvider målgruppen for fastholdelse, føre til andet rum mm., som begrundes med personalets tvivl om afgrænsning af målgrupper. Den tvivl kunne vel gælde alle regler, som kun gælder på demensområdet. Og ved lovændringen i 2020 vurderede ministeriet netop, at denne regel ikke var nødvendig ift. alle personer med betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Vi mener desuden af fastholdelse kan medvirke til konfliktoptrapning. Fremfor lempede muligheder for fastholdelse mv. bør der være en klar forventning om brug af faglige og pædagogiske metoder i mødet med den enkelte. Vi frygter desuden, at en lempet adgang til fastholdelse kan medvirke til en forrået kultur på et plejehjem eller et botilbud. Det er en kultur, vi har set flere eksempler på, og som der skal arbejdes intensivt for at undgå.

Låsning og sikring af skabe mv i en bolig kan være fornuftigt

Det kan være fornuftigt at lempe reglen om at kunne aflåse skabe og skuffer for at undgå farlige situationer.

Det bør dog undersøges nærmere, om lempelsen er nødvendig og relevant for det øvrige socialområde.

Kortvarig indelåsning i egen bolig er et helt uacceptabelt og voldsomt indgreb

Det foreslås, at der skabes hjemmel til i særlige situationer at låse en beboer inde i egen bolig i op til ti timer pr. døgn, fordelt på op til maksimalt to timer i tidsrummet 8.00-21.00 og otte timer i tidsrummet 21.00-8.00.

Ældre Sagen mener, at denne regel skal udgå. Der er efter Ældre Sagens opfattelse tale om et forslag, som indebærer et voldsomt indgreb i selvbestemmelsesretten og i den private frihed, som har karakter af administrativ frihedsberøvelse. Det er et meget kontroversielt og helt uacceptabelt forslag, at det skal være muligt at låse svækkede mennesker inde i kortere eller længere tid. Vi vil derfor kraftigt opfordre ministeriet til at trække forslaget tilbage.

Forslaget i sin nuværende form anser vi for at være den definitive kapitulation på det pædagogiske arbejde. Ophold i en plejebolig eller botilbud sidestilles her reelt med indlæggelse på en lukket psykiatrisk afdeling og anses ikke som hverdagsliv i eget hjem. Der er efter vores opfattelse en alt for stor risiko for misbrug, som kan have alvorlige konsekvenser for indespærrede mennesker, som jo oftest vil være meget syge eller have alvorlig udviklingshæmning.

Det er uklart af lovforslaget, om ministeriet i deres overvejelser har inddraget relevant viden om, hvad indespærring kan forårsage af psykiske skader på mennesker med alvorlig funktionsnedsættelse, som måske overhovedet ikke forstår, hvad der sker. Disse overvejelser bør inddrages, når man foreslår et så alvorligt indgreb.

Ældre, som fx er svækket af demens, og som ikke modtager den nødvendige og tilstrækkelige faglige omsorg, støtte og hjælp, kan på grund af mangelfuld faglighed udsætte sig selv eller andre for fare eller udvise en særligt truende adfærd. I sådanne situationer er det ikke indelåsning, der er behov for, men et stærkt fagligt fokus på at give en omsorg, der modsvarer behovet.

Efter vores opfattelse er forslaget et eklatant eksempel på mangelfuld forståelse for de mennesker i vores samfund, som har allermest behov for hjælp, omsorg og beskyttelse. Vi mener, at det er meget bekymrende, at man lægger op til et så omfattende indgreb, og det vidner desværre om en stærkt forrået tankegang om mennesker med handicap eller svær demens.

Det er vores opfattelse af gældende regler om nødret og nødværge, at det undtagelsesvist i helt særlige og uforudsete situationer vil være muligt at aflåse en bolig i kortere tid. Det forekommer derfor både usagligt og unødvendigt at skabe lovhjemmel til et indgreb, der er af så indgribende karakter i det enkelte menneskes selvbestemmelsesret og privatliv.

Vi er desuden stærkt kritiske overfor, at forhåndsgodkendelsen til indelåsninger ikke kan domstolsprøves. Vi mener, at det er en undergravning af den enkeltes retssikkerhed og menneskerettigheder, som er helt uacceptabel. Vi er opmærksomme på, at de faktiske indelåsninger er omfattet af grundloven og derfor kan underlægges domstolsprøvelse. Vi mener dog, uanset den retlige prøvelsesmulighed, stadig, at indgrebet er af så kontroversiel og voldsom karakter, at det bør forkastes.

Det fremstår i øvrigt efter vores opfattelse meget misvisende at omtale indelåsninger af op til 10 timers varighed i døgnet som kortvarige.

Flytning uden samtykke må ikke ske for at sikre ressourceudnyttelse

Som lovforslaget foreligger, lægges der op til at lempe adgangen til flytninger uden samtykke. Ældre Sagen mener, at tvangsflytninger altid skal bero på en konkret og individuel vurdering af det enkelte menneskes behov for flytningen.

Særligt vedrørende den foreslåede § 129 b, stk. 1, som skal udstrække ”demens-flyttereglen” til at skulle gælde hele målgruppen efter § 124a.

Vi mener, at det kan være fornuftigt med den nuværende og mere lempelige flytteregel på demensområdet. Men vi kan ikke vurdere, om det er nødvendigt og relevant at udvide målgruppen, der heller ikke har de samme retsgarantier som fx advokatbistand ifm. flytningen. Det, mener vi, bør undersøges nærmere.

Særligt vedrørende den foreslåede udvidelse af personkredsen i § 129a

Det er et ganske alvorligt indgreb at beslutte, at et menneske skal flytte ud af sit hjem og til en anden bolig af hensyn til andre beboere eller personale. Og vi kan være meget bekymrede for, at der kan forekomme flytninger på grund af adfærd, som kunne have været afværget ved den rette pædagogiske og plejefaglige indsats. Derfor mener vi, at denne regel er alt for vidtgående.

Det fremgår ikke af lovforslaget, om det er undersøgt nærmere, om der på demensområdet er et proportionalt behov for så vidtgående en regel? Vi mener derfor, at det kan være tvivlsomt, om EMRK art. 8 kan overholdes ift. hele målgruppen. Og det bør tydeligt præciseres, om det er tanken, at mennesker med svær demens skal kunne flyttes i § 108-tilbud. Det er uklart af det foreliggende, og derfor kan vi ikke udtale os om den problematik.

Vi noterer os, at der efter ministeriets opfattelse ikke er behov for at beskikke en værge til en flytning efter § 129a, hvis der er en fremtidsfuldmægtig med kompetence til at træffe beslutninger om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke. Vi foreslår, at det vil fremgå af bemærkningerne, om kompetencen skal fremgå specifikt af en fremtidsfuldmagt, eller om det er tilstrækkeligt, at fremtidsfuldmagten omfatter alle personlige forhold, som det fx er tilfældet i koncepterne i Justitsministeries bilag til Vejledning om Fremtidsfuldmagter.

Særligt vedrørende den foreslåede ændring i sagsbehandlingsreglen i § 131, stk.4.

Vi mener, det er en stor forbedring, at værger og fremtidsfuldmægtige sidestilles ved flytningen. Dels pga. af en længere sagsbehandlingstid på værgemål end på ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter, og dels fordi det på ældreområdet ofte alligevel vil være pårørende, som beskikkes som flytteværger. Vi foreslår også her, at det vil fremgå af bemærkningerne, om kompetencen skal fremgå specifikt af en fremtidsfuldmagt, eller om det er tilstrækkeligt, at fremtidsfuldmagten omfatter alle personlige forhold, som det fx er tilfældet i koncepterne i Justitsministeries bilag til Vejledning om Fremtidsfuldmagter.

Endelig mener vi, det er en forbedring, at det nu klart skal fremgå af loven, at et eventuelt værgemål skal være på plads inden kommunens indstilling til Nævnet ved flytninger efter § 129, § 136 f, stk. 3, 2. pkt. og § 129a.

Forhåndsgodkendte magtanvendelser skal altid have tidsbegrænsninger

Efter de nugældende regler er der en fastsat tidsbegrænsning for flere typer af forhåndsgodkendte magtanvendelser, såsom brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi og kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer.

Det fremgår af lovforslaget, at tidsbegrænsning på forhåndsgodkendelser for brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi samt ved kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer skal fjernes, når særlige betingelser er opfyldt. Det er uklart, hvilke særlige betingelser det drejer sig om. Ældre Sagen mener, at det er uhensigtsmæssigt helt at fjerne tidsbegrænsningerne på forhåndsgodkendte magtanvendelser. Vi mener derfor, at der fortsat skal være tidsbegrænsninger. Efter vores opfattelse skal al brug af magt være proportional med formålet og basere sig på en konkret faglig vurdering af behovet for at anvende magt. Hvis tidsbegrænsningen fjernes, frygter vi, at indgreb kan blive opfattet som en handling, som ikke betragtes som magt, hvilket er en klar forringelse af den enkeltes retssikkerhed og menneskerettigheder i øvrigt.

Ældre Sagen opfordrer til gennemgribende udvalgsarbejde for brug af magt

Da det første samlede regelsæt for magtanvendelse blev indført i 2000, var det på baggrund af et omfattende udvalgsarbejde. Adskillige projekter og forsøg pegede entydigt på, at fokus på pædagogisk udvikling mindskede behovet for at anvende tvang til omsorg. Siden da er antallet af regler, som giver adgang til magt, stadigt stigende. Vi mener, at det er en helt forkert vej at gå. Det er en kendt problemstilling, at der mangler personale og måske også de nødvendige faglige kompetencer i plejen og omsorgen for nogle af de mest sårbare mennesker, bl.a. mennesker med svær demens.

På den baggrund skal Ældre Sagen kraftigt opfordre til, at der igangsættes et gennemgribende udvalgsarbejde om magtanvendelsesområdet som i 1996-98. Et udvalgsarbejde, som skal have et skarpt fokus på det enkelte menneskes grundlæggende rettigheder og med inddragelse af menneskeretlig fagekspertise. Ældre Sagen stiller sig gerne til rådighed for dette arbejde.

Afslutningsvis vil vi igen understrege, at lovforslaget efter vores opfattelse på ingen måde harmonerer med regeringens forslag til en ældrereform og dens visioner om en ældrepleje med mere selvbestemmelse for den enkelte ældre, der er afhængig af hjælp fra andre.

Venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Michael Teit Nielsen', written in a cursive style.

Michael Teit Nielsen
Vicedirektør